



నెలవంక

కవిశామ,

అంకితం:

నార్ల వెంకటేశ్వర రావు

గా రి కి

# బాల సాహితీ

మారీసు పేట :: తెనాలి

జనరల్ ఎడిటర్ :

చలపతిరావు

---

మొదటి ముద్రణ  
దుర్ముఖి, శ్రావణం  
మూల్యము 2-0-0

ముద్రణ  
భారతమాతా ప్రెస్, మదరాసు-1.  
వర్ణచిత్రాలు  
బి. ఎన్. కె. ప్రెస్, లిమిటెడ్

రచన:

కవిరావు

చిత్ర రచన:

జి. వి. సుబ్బారావు

ఇందులోని చాలా గేయాలకు రవీంద్రుని రచనలు  
ఆధారం - ఈ గేయాలను తమ పత్రికలలో ప్రక  
టించిన, ఆంధ్రపత్రిక, ఆంధ్రప్రభ, జ్యోతి, ప్రజా  
మత, సంపాదకులకు రచయిత సర్వదా కృతజ్ఞుడు.

# పరిచయ వాక్యములు

డా॥ శ్రీ గిడుగు వేంకటసీతాపతి

బాలసాహిత్య మీ శరద్దీపములోనే పుట్టి చాలచాలికలవలెనే తప్పుటచుగూలు వేస్తూ, జరిచింది చిరుక పలుకులు పలుకుతూ, ముద్దుల గులుకుతూ, పెద్దల దీవనలతో పెరుగుతూ ఉన్నది. చాల సాహిత్య రచనలు సాగిస్తూ ఉన్నవారిప్పుడిప్పు డెక్కువగుతున్నారు. కాని, ఈ రచనలో సిద్ధహస్తులయిన వారు కడు కొద్దిమంది మాత్రమే కనబడుతున్నారు. వారిలో ఈ 'నెలవంక' రచించిన శ్రీ కవిరావుగారు పేర్కొనదగినవారు.

శ్రీ కవిరావుగారు చిన్న పిల్లలలో సమముగా ఆడుకోగల సౌజన్యము గలవారు; చిన్నపిల్లల చిత్తప్రవృత్తులను దెన్నగా గుర్తించిన వారు. చిన్న పిల్లల మృదుమధుర భావాలను, అవ్యాజము పవిత్రమునైన వారి యనురాగమును, అన్యక్తములయినను సనవంతములయిన వారి సల్లాపములను, ఊహతో విచిత్రముగా వారు రప్పించుకొని యాకర్షకముగా గావించు క్రీడలను, సహజముగా తమ కలవడిన నడకలతో హుర్పి వారు పాడుకొను పాటలను శ్రీ కవిరావుగారు శ్రద్ధతో కనిపిజ్జి. తాము కన్నవి విన్నవీ ఊహించుకొన్నవీ అన్నీకలిపి శిశు గేయాలు రచించి చాలచాలికలకు హృదయ పూర్వకమయిన తమ దీవనలతో కానుకగా అర్పిస్తున్నారు.

ఈ గేయములు నేటి బాలచాలికలకే కాక రానున్న తరముల బాలచాలికలకు కూడా వినోదమును విజ్ఞానమును సమకూర్చగలవు. ఇందు కొన్ని పదములు కేవలము చిన్నపిల్లల భాషలో ఉన్నవి; కొన్ని పదములు



చిన్నపిల్లలు నేర్చుకోవడానికి చావుతో ఉన్నవి: కొన్ని పదములు వారి అవగాహనకు మించియున్నవి. కాదు, ఈ పదములకు మారుగా వారి కందుచాటుగల పదములు రావలసి యున్నది. రాదోపు ముద్రణమందు ఈసవరణ శ్రీ కవిరావుగారు సులువుగా చేసికోగలరని నానమ్మకము.

ఈగేయముల మంచి చెడ్డలను రెన్నగా గుర్తింప గలవారు చిన్న పిల్లలే. ఏదేగేయములను పిల్లల లాము విన్నవెంటనే మరియొకసారి వినుటకును, చదివిన వెంటనే మరియొకసారి చదువుటకును అభిలషించుచో, ఆ గేయములు ప్రశస్తములయినవని నమ్మవచ్చును. అసూయలేని నిష్కల్మష హృదయములు కనుక తమ చిత్తములను రంజింపజేయు గేయములను - అవి ఎవరు రచించినారో—మరల మరల పాడుకొంటూ ఆనందించ గలరు అందుగల అర్థము అప్పటికి పూర్తిగా తెలిసికోలేకపోయినా, తెలిసికొన్నంతవరకు అర్థముచేసికొని, ఆనందించి పెద్దవారయిన వారిది అందరి భావములను అంతకంత తెక్కువగా తెలిసికొని ఆనందిస్తారు.

శ్రీ కవిరావుగారు రచించిన ఈ గేయాలలో మరారీకధ, వీరగాధ, కట్టుకధ వంటివి కథాగేయములుగా కనబడునే కాని, అవి వట్టి వృత్తాంత కధనము గలవికావు. చమత్కృతిగల భావములతోను, వర్ణనలతోను రసవంతముగా రచితము లయినవి 'నాన్నంతయితే', 'సంపెంగ' మొదలయిన పెక్కుగేయాలలో చిన్నపిల్లల ఊహ లెంతహారము విహరింపగలవో తెలియగలదు. 'అమ్మదిగులు' వంటి కొన్ని గేయాలలో పిల్లల జాలిగుండెతనము, సానుకంపము, 'పాప రావురము' వంటి కొన్ని గేయాలలో చాలికలకు సహజముగా అలపెడు బొడుపరితనము చక్కగా చిత్రింపబడినవి. చిన్నపిల్లల ఆటలు, పాటలు, చిత్తప్రవృత్తులు ఎట్లు ముద్దులు మూటకట్టు నట్లుంటువో అనేక గేయాలలో వ్యక్తమగుతూ ఉన్నది.

ఇన్ని చక్కని గేయాలు రచించి జాలానందమును సమకూర్చిన శ్రీ కవిరావుగారిని నేను మనసారా అభినందిస్తున్నాను. వీరిక్కి ఇతోధికముగా పృథ్విపొందునుగాక !

# చిత్ర పరిచయం

జి సజీవ దేవ్

కంటికి రూపం, చెవికి శబ్దం.

ఒక వ్యక్తి మనతో గోడకవతల వుండి మాట్లాడు తూంటే, ఆ మాటల్ని మనం బాగాఅర్థం చేసుకో లేము. అందుకు కారణం శబ్దానికితోడు రూపం మనముందు లేకపోవటమే. కంటికి రూపం గోచరిస్తూన్నపుడే శబ్దం యొక్క అర్థం సుబోధక మవుతుంది. అందుకనే పుస్తకాలకు బొమ్మలవసరం. ఇక పిల్లల పుస్తకాలకు మాటలకంటే బొమ్మలే ప్రధానం.

శరీరంలోని యితర అవయవాలన్నిటికంటే, మనసులో కంటికే అధికి సంబంధం. అందుకే మనసులో విషాదం కలిగినా, ఆనందం కలిగినా, కన్నీటి ద్వారా వ్యక్తమవడం. అందుకే కన్నీటికి, పన్నీటికంటే సారభం అధికం. పన్నీరు విలువ పార్థివం, కన్నీరు విలువ అపార్థివం. కన్నుకూ మనసుకూ ఇంత సన్నిహిత సంబంధం వుండబట్టే మానవుడు చెవిటి కావటానికి ఇష్టపడతాడు, మూగి కావటానికి సందేహించడు; కాని గ్రుడ్డి కావటానికి మాత్రం ఇష్టపడడు. కనుకనే చిత్రరచన భావాభివ్యక్తికి అంత సహజ సాధన. ఇంకా పిల్లల విషయంలో చెప్పేదేముంది? వాళ్ళకు కన్ను తెరిస్తే బొమ్మలు, కన్ను మూస్తే బొమ్మలు.

‘నెలవంక’కు చిత్రాలు రచించిన శ్రీ సుబ్బారావు ఇటలీ, ఇంగ్లండు దేశాల్లో చిత్రరచన సభ్యునిచి, తదితర పాశ్చాత్య దేశాల్లో పర్యటించి, మన దేశం తిరిగి వచ్చాడు. అదివరలో శాంతినికేతనంలో ప్రాచ్యశైలిలో చిత్రరచన సభ్యునిచి, అందులో సిద్ధహస్తులై వుండటంతో, ఇటలీ నుంచి తిరిగి వచ్చిన పిమ్మట, సుబ్బారావుగారి చిత్రకళ ప్రాచ్య పాశ్చాత్య శైలులకు సమ్మేళనమైంది. ఆ కారణానే ప్రాచ్యుల భావ పరిమళం, పాశ్చాత్యుల రూపపుష్టి కూడ మనకు ఇందులో గోచరిస్తుంది.

“నెలవంక” లోని చిత్ర రచనలో వున్న మరో విశేష మేమంటే, బొమ్మలు ‘బొమ్మలు’ గా మాత్రమే గోచరిస్తవి కాని సృష్టిలోని యదార్థ రూపాలుగా గోచరించవు. బొమ్మను ‘బొమ్మ’గా చిత్రించగలిగినప్పుడే చిత్రకారుని నైజప్రతిభ వ్యక్తం కాగలదు. రెండు ఆయతనాల (Two dimensional) సమతల ప్రదేశం మీద, వెలుగు నీడల (Light and shade) ద్వారా యదార్థ రూపాలయొక్క మూడుఆయతనాల ఇంద్రజాలాన్ని సృష్టించటం, నిజమైన కళాకృతి కాక, అను కృతి మాత్రమే అవుతుంది. రెండు ఆయతనాల సమతలం మీద, ఈ చిత్రకారుడు రెండు ఆయతనాల చిత్రాన్ని సృష్టించి నిజమైన కళాకారుడైనాడు.

ఇక పిల్లల పుస్తకాల్లోని బొమ్మలు పిల్లలు చిత్రించి నట్లే వుండాలి. “నెలవంక” లోని బొమ్మలు పెద్దలు చిత్రించినట్లున్నవా మరీ? అందులోనే వుంది సిద్ధహస్తుని చాతుర్యం.

సాధారణంగా మౌలిక కళాకారుడు తన స్వంత అనుభూతులకే రూపకల్పన చేయగలడు కాని, ఇతరుల భావాలను

అనుసరించి చిత్రించ లేడు. గొప్ప జాత్ర వాదకులు ప్రక్క వాద్యం వాయిచ లేనట్లే. కాని శ్రీ సుబ్బారావు రెండు పనులూ సమాన ప్రతిభతో చేయగలడని ఆయన సృష్టి పరికించిన వారందరికీ తెలుస్తుంది.

బొమ్మను గురించి మాటల్లో వర్ణించటం కష్టం.

కారణం, బొమ్మలు కంటికి చెందినవి; మాటలు నాలుకకు. బొమ్మల్ని గురించి మాట్లాడేందుకు కంటికి నాలుక వున్నదా మరి?

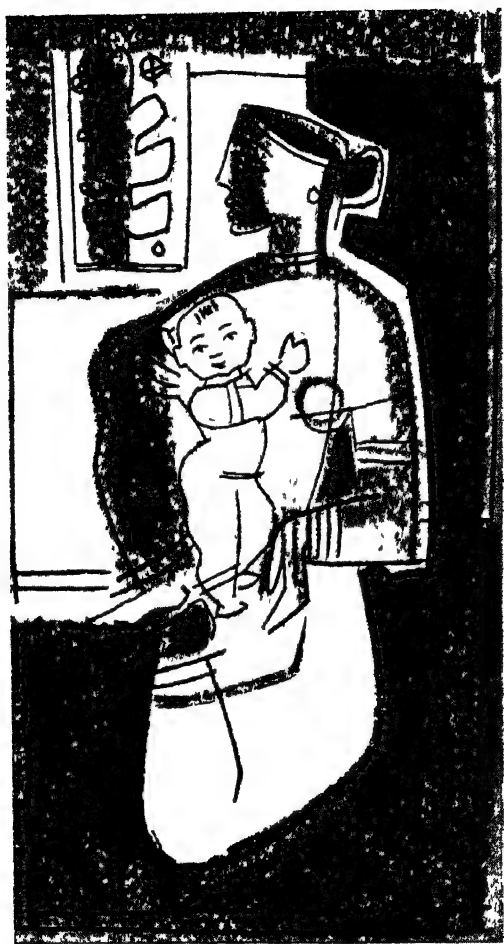
అందుకే సుప్రసిద్ధ జపాను కళావేత్తా పండితుడూ అయిన 'ఒకాకురా కకూజో' ఇలా అన్నాడు "Words cannot voice his delight, for the eye has no tongue."

అందుకని సుబ్బారావుగారి చిత్రాన్ని గురించి అతిగా మాటల్లో వర్ణించటం అనుచితం. చిత్రాలు వాటి కవే తమ సుందర సందేశాన్ని అందజేయ గలవు. ఇందులోని కవితలకు చిత్రాలు ప్రతిబింబాలా, లేక, కవితలే చిత్రాలకు ప్రతి ధ్వనులూ అనే సందేహం రానే రాకూడదు. కారణం, రెండూ కూడ నిజమే!

కవి మాటలతోనూ, చిత్రకారుడు రేఖలతోనూ, ఈ "నెలవంక"ను నిర్మించి, ఆంధ్ర బాల బాలికల హృదయాల్లో (యదార్థానికి పెద్దల హృదయాల్లోకూడ) మాటల సంగీతాన్నీ, రేఖల నృత్యాన్నీ రేకెత్తించినందుకు యీ స్రష్ట ద్వయం చాల ధన్య మయింది. మాటలకు రేఖలూ, రేఖలకు మాటలూ. మాటల మాధురిని రేఖలూ, రేఖల మాధురిని మాటలూ చవిచూస్తున్నాయి. రెంటి మాధురినీ చవిచూస్తాయి చిన్నాకుల సున్నిత హృదయాలు.

నె ల వ ం క





## ముద్దు చూటలు

చిలుక ననుకోవే నీ  
చిన్నారి కాననుకొ,  
'కిల కిలా' మని వచ్చి  
పలుకరిస్తాననుకొ,

పట్టి పంజరములో బంధించు తావా?  
పట్టకే నను విడిచి పెట్టి వేస్తావా?

పట్టి బంధించితే  
ఎట్టులో ప్రప్పుకొని,  
అగుపించకుండ నే  
నెగిరి కానల కేగి

మరలి రానే రాను మాటాడ నింక  
పలుకనిక నీ వెంత బ్రతిమాలు కొనిన.



కుక్క పిల్లగ నేను  
ప్రక్క వాటుగ వచ్చి,  
ముట్టె నీ కంచాన  
పెట్టినా ననుకోవె !

‘చీ చీ’ పొమ్మని నన్ను చీదరిస్తావా ?  
చేర దీసుక నన్ను ఆదరిస్తావా ?

చీదరిస్తే యింక  
నా దారి నే పోదు,  
లేదు పొత్తిక మనకు  
లేదమ్మ లేదమ్మ !

ముద్దివ్వ నింక నీ వద్దకే రాను  
ముట్టనిక నీవేది పెట్ట వచ్చినను,

\*

## పడవల పందెం

కాల్వలో వేతు నా  
కాగితపు పడవల్ని  
భండ భండా రెల్ల  
గాలించి రాగ

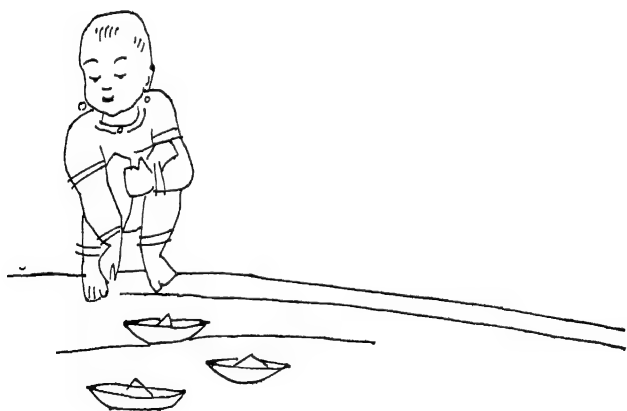
కాల్వలో వేతు...

నా యూరు నా పేరు  
వ్రాయించు దానిపై  
నావ చూడంగానె  
నా గొప్ప తెలియాలి.

కాల్వలో వేతు...

మా తోటలో మంచి  
మంచి పువ్వులు కోసి  
ఎన్నెన్నో దేశాల  
తెగుమతులు చేయాలి :

కాల్వలో వేతు...



ఏ రేపు చూచినా  
నా పడవలే నిలిచి  
'మన' పేరు లోకాల  
మాత్రోగి పోవాలి

కాల్పలో పేరు...

అదిగదిగో, ఆ నీలి  
ఆకాశ మార్గాన  
తెల్ల మబ్బులు లేచే  
రెరచాప రెత్తుకొని.

వాలు గారితే వాని  
వదలినా చెప్పుతో  
పంపెగా చొకడు నా  
పడవలను చూసి;

మబ్బు పడవల కంటే  
దబ్బు దబ్బునపోయి,  
మిన్ను మన్నును రాతి  
యున్న చోటికి పోడు,

కాల్పలో పేరు...

## వీర-మేము

పెద్ద వారల కంటె  
బుద్ధి మంతులము,  
ముకు పచ్చలాతనీ  
ముద్దు పాపలమైన

పెద్ద వారల కంటె  
బుద్ధిమంతులము.

హెచ్చ వేతల తోడ  
పిచ్చి కూడికలతో  
సంతోషమే లేక  
సతమత మ్మయ్యెదరు ;

పుడక లాకులు కొన్ని  
ప్రోగు చేసుక మేము  
అన్ని వేళలయందు  
అడుకొందుము కనుక ;

పెద్ద వారల కంటె  
బుద్ధి మంటులిము.

వెండి బంగారాల  
వెట్టి మోహములోనె  
అను దినమ్మును మీరు  
ఆరాలు పడుచుండు ;

వట్టివట్టి వంట  
వండి మట్టిరొ మేము  
అందులో అనంజ  
మనుషింతుము కనుక,

పెద్ద వారల కంటె  
బుద్ధి మంటులిము.

ఆశ కంతము లే ద  
పన్న సామెత ముదచి  
కాలమ్ము పృథముగ  
గదిపి వేతుల మీరు ;

అంది నటించే కాక  
అన్య మెరుగక హాయి  
హాయిగా యెల్లప్పు  
చాడుకొందుము కనుక,

పెద్ద వారల కంటె  
బుద్ధి మంతులము.

మట్టి మాణిక్యముగ  
మలచి ఆటాడగల  
కళ ముద్దు పాపలకు  
కరతలా మలకంబు;

ఆనందమును పొందు  
ఆటలన్నీ మరచి  
పిచ్చి ఆటల నేడు  
ప్రేమించుచున్న మీ,

పెద్ద వారల కంటె  
బుద్ధి మంతులము.

## పూల బాలలు

ఈల పాటలు పాడు కొంటూ  
గాలి బాలలు పిలువ గానే,  
రాలకరిని మేఘమ్మ పెళపెళ  
తప్పెటలు మ్రోగించ గానే,

వచ్చగా గప్పుతుగా పూ  
గుచ్చెన్నో పైవచ్చును

అమ్మ చెప్పవె!

అమ్మ చెప్పవె!

వాన చినుకులు చల్లిపోయెనో ?

వాయు బాలరె అల్లి పోయిరో ?

వింత వింతల రంగు రంగుల

అంత చక్కని పూల బాలలు,

ఇంత కాలమునుండి యెచ్చట

అంతు తెలియక దాగినారే ?



వానకాలము రాగ బయటికి  
వచ్చునేటికి ? తెలియ కున్నది

అమ్మ చెప్పవె !

అమ్మ చెప్పవె !

పుడమి గర్భములోన నిత్యము  
బడికి పోవున పూల బాలలు ?

వర్షకాలము వచ్చినప్పుడు  
వాటి కిండికి సెలవ లిత్తుర ?  
అందుకే కాబోలు నమ్మా !  
చింసు లేయుచు వచ్చు పూవులు,

తారకల పొలి మేర కవ్వలి  
వారి యింటికి పోవునమ్మా !

అమ్మ తెలిసెనె !

అమ్మ తెలిసెనె !

అమ్మ వుండును వారి కచ్చట  
అందుకే హస్తములు చాచుట.

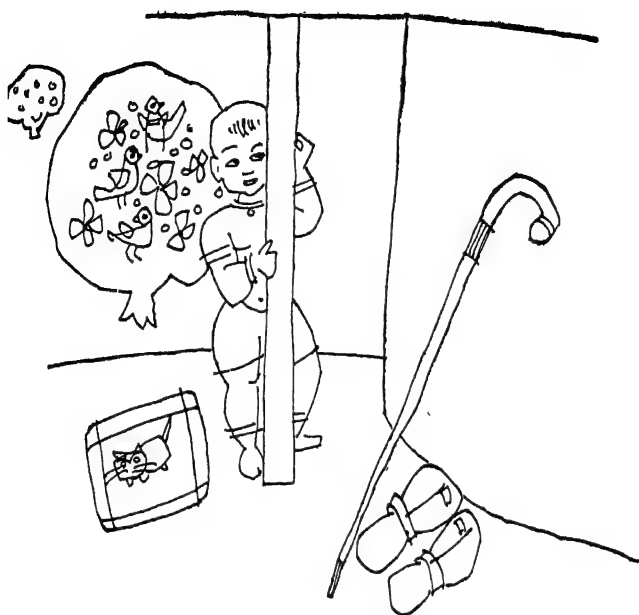
## ‘నా న్నం తై తే!’

చిన్ని పిల్లవాణ్ణి గనుక  
నన్ను రెక్క చేయి రెవరు  
నాన్నంనైరే : అబ్బుడి  
అన్ని అతని ఇష్టమండ్రు.

చిన్ని పిల్లవాణ్ణి గనుక  
నన్ను రెక్క చేయి రివుడు.

ఎప్పుటివరె చందులయ్య  
నెప్పురముగ నన్ను పిరిచి  
‘పలకా బలయం తేవే  
చదితి వేళకాలా ?’ అన ;

నవ్వుచు ‘మాజ్ఞారు ! నేను  
నాన్నం తై తిని నాకిక  
చదువు దేనికండి ?’ అనగ  
మది లోపలి నొచ్చుకొనుచు ;



‘ అవు నతని చదువేటికి ?  
 అన్ని చక్క దిద్దగలడు,  
 వాడిక పాఠాలు వదల  
 వచ్చు ’ ననును గురువుగారు.

చిన్ని పిల్లవాణ్ణి గురు  
 సన్ను లెక్కచేయ రెవరు  
 నాన్నంటైలే : అప్పుడు  
 అన్ని అతని ఇష్ట ముండ్రు.

మిమ్ముల సవరించి నేను  
 ముస్తాబుగ బయలుదేరి,  
 సవరాత్రికి పోవుమింద  
 చిన్ననాన్న పెంటుబిడి :

‘ మారిపోడు వెచటికిరా :  
 మరల రమ్మ ’ నుగ నేను :  
 ‘ నాన్నంటైతని నే రు  
 నాళ్ళు తిరిగి రాగల ’ నన,

చిన్నబాబు రోతోపతి  
 చిన్నబోయి ' దా నలండు  
 అరుగ గలడు యెచటికైన  
 తిరుగ గలడు, నిజమే ' అనును.

చిన్ని పిల్లవాణ్ణి గనుక  
 నన్ను లెక్కచేయ రెవరు,  
 నాన్నంకైలే అప్పుడు  
 అన్ని అరసి ఇష్టమండ్రు.

దాది రాగ కొట్టుతీసి  
 ఛాన్యమిచ్చు చుండ నేను,  
 రోడనె మా అమ్మ జలక  
 మాడి వచ్చి నన్నుజూచి :

' అలరి చేస్తుంటి వేమి ? '

టనగ నేను అమ్మతోడ :

' నా దాదికి ఛాన్యమిత్తు

నాన్నంకైతిని నే ' నన :

'పెళ్ళవాడు గనుక ఇంక  
 పెత్తనంబు చేయగలడు,  
 అన్నీ అరిని ఇష్టమంక  
 అడుగనేల?' అనును అమ్మ.

చిన్ని పిల్లనాటి గనుక  
 నన్ను రెక్కచేయ రెవరు.  
 నాన్నలైరే! అప్పుడు  
 అన్ని అరని ఇష్టమంటును.

చిన్నిచిన్ని చెప్పయ్యాను  
 చిన్ని నీలు చొక్కాలును  
 నాన్నగారు పువ్వులతో  
 నాకు తెచ్చి పెట్టగానె:

'నాకు చాల పెండుకంది  
 నాన్నగారు : తెచ్చినారు :  
 అన్నయ్యకు యిచ్చివేయ,  
 మందు నపుడు నాన్నగారు :

‘ అవు నరండు పెద్దవాడు  
అతని కెట్లు చాలు నివ్వ ?  
అన్నితానె తెచ్చుకొనును  
అతని కేమి ? ’ అనును నాన్న.

చిన్ని పిల్లవాణ్ణి గనుక  
నన్ను లెక్కచేయ రెవరు.

వేణు పరుగులెత్తి వచ్చి  
‘ వేగమే రావేర ! గాలి  
పటము గట్టుకొంద ’ మనగ  
‘ పకపక ’ మని నవ్వినేను !

‘ చిన్న పిల్లవాడ నటర ?  
నాన్నంతైతిన ఇప్పుడు ?  
నలుగు రే మనసు కొందురు ?  
నవ్వరటర నన్నుజూచి ?

‘ ఆట లేమిబోయి ! పోయి  
పాతాలను చదువు కొనక ?  
తోటివారి చూడు ’ మనగ  
మాటలాడ తతడు పోవు.

చిన్ని పిల్లవాణ్ణి గనుక...

## య క్త ప్ర శ్న

పాతాలు చాలింక  
పగలు పండ్రెం డాయె,  
హోయిగా నన్నింక  
అడుకో నివ్వవే  
పాతాలు చాలింక....

మద్దినపు పెంక 'మల  
మల' ని మాచుస్తుండె  
అల్లదే కను మాకు  
లల్లాడుచే లేదు.

పొలములో ఒంటరిగ  
కలుపు తీసెడి నాన్న  
ప్రొద్దెక్కె నని పైకి  
పార జూస్తుంటాడు.



‘ అవు నరండు పెద్దవాడు  
అతని కెట్లు చాలు నివ్వ ?  
అన్నితానె తెచ్చుకొనును  
అతని కేమి ? ’ అనును నాన్న.

చిన్ని పిల్లవాణ్ణి గనుక  
నన్ను లెక్కచేయ రెవరు.

వేణు పరుగులెత్తి వచ్చి  
‘ వేగమె రావేర ! గాలి  
పటము గట్టుకొంద ’ మనగ  
‘ పకపక ’ మని నవ్వినేను :

‘ చిన్న పిల్లవాడ నటర ?  
నాన్నంతైతిన ఇప్పుడు ?  
నలుగు రే మనసు కొందురు ?  
నవ్వరటర నన్నుజూచి ?

‘ ఆట లేమిటోయి ! పోయి  
పాఠాలను చదువు కొనక ?  
తోటివారి చూడు ’ మనగ  
మాటలాడ కతడు పోవు.

చిన్ని పిల్లవాణ్ణి గనుక...

## యక్షప్రశ్న

పాతాలు చాలింక  
పగలు పండ్రెం డాయె,  
హాయిగా నన్నింక  
అడుక్ నివ్వవే  
పాతాలు చాలింక....

మద్దినపు బెండ 'మల  
మల' ని మాడుస్తుండె  
అల్లదే రసు మాకు  
లల్లాడుటే లేదు.

పొలములో ఒంటరిగ  
కలుపు తీసెడి నాన్న  
ప్రొద్దెక్కె నని పైకి  
పార జూస్తుంటాడు.

మనము మన సీడపై  
నడచు చున్నా మిపుడు  
సందేహమే లేదు  
సరిగ పండ్రెం డగును.

అమ్మ ! నాకిప్పు డొక  
అనుమాన ముదయించె,  
తెలుప వమ్మా పండు  
ఒలిచి పెట్టిన రీతి :

రాత్రిళ్ళ పండ్రెండు  
రాగలుగు తున్నపుడు  
పగలు పండ్రెండయిన  
రాదేమె రాతిరి ?

తెలుపవే మా అమ్మ  
తెలుపవే అమ్మా !

## కాన్క

ఇంటి దగ్గర సీవు  
ఉంటివను కోవమ్మ !  
వ్యాపారముకు నేను  
ద్వీపాంతరము లరిగి,

తరిగి తరిగి నేను  
మరలె యింటికి వస్తు  
వస్తు, నీకే కాన్క  
తెస్తునో చెప్పుచో ?

ముందు కాంచన ద్వీప  
మునకు పోవుదు నచట,  
పొలము బంగారంబె  
జలము బంగారంబె ;

దొబ్బ లందున రాత్రీ  
 పడియుండు తువ్వలుగ  
 బంగారు సంపెంగ  
 పూవు లా దీవిలో :

పట్టి నన్నిటి నేను  
 బుట్టి లందున కూరి,  
 పూలన్ని నీకొరకు  
 పోగు చేసుక వత్తు —

తెరచాప లెత్తగా  
 తరువాత నా ఓడ  
 తిన్నగా రత్నాల  
 దీవులకు చేరుకొను.

రత్నాల దీవుల్లో  
 రత్నాలు ముత్యాలు  
 కొల్లగా నేలపై  
 చల్లి యుండు నటమ్మ :

మిరుమిట్లు గొలిపేచు  
 ముత్యాలు రత్నాలు  
 ఏరి తెత్తును నీచు  
 కోరి తెత్తును నేను —

అటుపై నా టడి  
 చిటికె లోచల పోయి  
 దాపులో గల పింత  
 ద్వీపంబు చేరుకొను.

అందులో ఉన్నట్టి  
 వన్ని గమ్మత్తులే !  
 చూడ వలెనే గాని  
 చెప్ప నెవ్వరి పరము ?

అనకు తానే వ్రాయు  
 'పెన్ను' మా నాన్నకు,  
 ఎగిరి పోయే 'కీలు  
 గుఱ్ఱ' మన్నయ్యకు.

ఎన్నడూ కని వివే  
 ఎవ్వరూ ఎరుగని  
 సొమ్ములెన్నో కాస్క  
 అమ్మ ! చెప్తునె నీకు;

ద్వీపాంతరము లేగి  
 వ్యాపారములు చేసి,  
 తిరిగి తిరిగి నేను  
 మరలి వచ్చేటపుడు,

అమ్మ ! నీకెన్నియో  
 సొమ్ములను తెచ్చెదను.



అ లు సు

అలుసుగా నన్నైరె  
అంటావు గానీ,  
ఎన్ని చేసిన గాని  
నాన్నారి చూడే ?

అలుసుగా నన్నైరె  
అంటావు గానీ.

గాలి పడగకు చిన్ని  
కాగిత మ్మడిగితే,  
రన్ను మంటూ ఒంటి  
కాలిపై రేస్తావు ;

రెల్ల టావులు వ్రాసి  
రెగ పాడు జేస్తుంటే  
ఎన్నడైనా నాన్న  
నన్నావటే అమ్మ ?





అలుసుగా నన్నైతె  
అంటావు గానీ.

నాన్నారి బుక్కుపై  
చిన్ని పెన్నిలు తోసు  
'అ ఆ' లు వ్రాస్తుంటె  
ఆగ్రహిస్తావు గద:

పగలు రాత్రియు అదే  
పనిగ యేమేమిటో  
నాన్నారు వ్రాస్తుంటె  
నాకర్థ మవుతుంద?

అలుసుగా నన్నైరె  
అంటావు గానీ,

'నాన్నారు చదువు చు  
న్నారు గోలేమి' టనె  
గదిలోని కేగితే  
గదుము కంటావుగద?

పెద్దగా నాన్నరు  
పద్దెమ్మలను చదివి  
రద్ది చేయరె నేను  
దిడ్డుకొను చుంశగా ?

అలుసుగా నన్నెత్తె  
అంటావు గానీ.

కొల్లగా గ్రంథాలు  
అల్లుతా రంటావు  
కమ్మగా నీలాగ  
కథచెప్ప రేమిచే ?

అంతు లేనీ వ్రాత  
అది ఏమిచే అమ్మ !  
నిజముగా చెప్పవే  
నీకర్థ మవుతుంద ?

అలుసుగా నన్నెత్తె  
అంటావు గానీ.

## సంపెంగ

రెమ్మల లోపల చిహారు  
కొమ్మల లేచిగురులపై,  
కేరింతలు కొట్టుడు గా  
రికి నాట్యము చేస్తుండే,

అమ్మా ! కనుగొనగలవే ?  
గమ్మత్తుకు సంపెంగ సైరె.

'కన్నా ! ఎచ్చటరా ?' అని  
నన్ను నీవు పిలిచి నపుడు,  
పరుకక లోలో మురియుచు  
దళము విప్పి చూస్తుంటే,

అమ్మా ! కనుగొన గలవే ?  
గమ్మత్తుకు సంపెంగ సైతె.

జలకహూడి సంపెంగ దా  
పుగ పూజకు పోవు నవుడు ;  
' కమ్మని వాసన పీల్చెద  
వమ్మా ! అది నాదేనని

అమ్మా ! కనుగొన గలవే ?  
గమ్మత్తుకు సంపెంగ నైతె.

మనక బడిన తోడనె నీ  
పసిపావగ మారి మరల  
' అమ్మా ! ఒక కథ చెప్పవె '  
అని నే బ్రతిమాలు కొంటె,

అమ్మా ! కనుగొన గలవే ?  
గమ్మత్తుకు సంపెంగ నైతె.

' కొంటె వెధవ ! నీ వెచ్చట  
నుంటి వింత నే' పంటే,  
' చెప్పనులే అమ్మా !' అని  
తప్పుకొంటె మౌనంగా,

అమ్మా ! కనుగొన గలవే ?  
గమ్మత్తుకు సంపెంగ నైతె.

ఆ ట లు

ఆకాశ వీధిలో

అడు కొనుటకు నన్ను  
మబ్బు బాలిల్లు ర  
మ్మని పిలిచి నారమ్మ !

ఉదయ భాసునె స్వర్ణ  
రథ రేతసము లెక్కి,  
నెలవంక చలువ పె  
న్నెల చిగుళ్ళను మెక్కి  
ఆకాశ వీధిలో ...

పైరగాలి బయళ్ళ  
పరవళ్ళు తొక్కుచూ  
అస్తమానము వారు  
అడుకొనుటే నంట  
ఆకాశ వీధిలో ...

ఘోర లాగ్రము చేరి

చేరు తెత్తిరె నన్ను

చేసికొని ప్రమలోన

చేర్చు కొంటారంట

ఆకాశ వీధిలో...

'అమ్మ వెదకును రాను

హా' మృంద సంతలో

రేలి యాడుతు పైదు

గాలిలో పోయారు

ఆకాశ వీధిలో...

మబ్బు నయ్యెద చంద

హూమ నీవగు మమ్మ :

అందాక పోనేల ?

ఆడుకొందా మచదె

ఆకాశ వీధిలో ...

౨

జలరాసిపై తిరుగు

అలల బాలలు వచ్చి

కిలకిలా నవ్వుతూ

పిలిచి పోయారమ్మ !

అటలరౌ పాటలరౌ

హాయిగా క్రియగా,

కడరిపై కాలంబు

గడుపు చుండెడ రంట

జలరాసిపై తిరుగు ...

కను మూసుకొని నేను

గమనిపై నిలిచితే

క్షణములో వారు నను

కొనిపోదు మన్నారు

జలరాసిపై తిరుగు ...



‘అమ్మ నే విడి రాను  
పొ’ మ్మనంగా వారు  
చియి సవ్వు తొలికిస్తు  
వరుగు తీశారమ్మ !

జలరాసిపై తిరుగు ...

అలల నయ్యెద తీర  
చుగుమ నీ యొడిలోన  
వొల్లచూ నే పొర్లి  
పొర్లి సవ్వెడ సమ్మ;

మన జోలి ఈలోర  
ముస కేలనే అమ్మ !  
హాయిగా మన మిచట  
అడు కొందామమ్మ.

జలరాసిపై తిరుగు ...

## అ మ్మ ది గు లు

ఎప్పుడు లేనట్టి దిగులు  
ఏల నీకు చెప్ప వమ్మ ?

కడలక మెడలక యుండువు  
ఎడలో కిరని చాదతొ  
వాస వచ్చి కుతుచు ఉన్న  
గాని మాటలాడ వేమె ?

గడియారము కొట్టె నాల్గు  
గంట అదుగొ, స్కూలు నుండి  
అన్న వచ్చు వేళాయెను  
అన్న మెరుగ వింత వరికు.

ఎప్పుడు లేనట్టి దిగులు  
ఏల నీకు చెప్పవమ్మ ?



సంతోషం బన లెరుగవు  
 చింతగ కూర్చుందు వెనుమ,  
 చెప్పవె నాన్నారి జాబు  
 చేరలేద నేడు నీకు :

సింది సింద పెచ్చి ప్రజకు  
 పంచి పెట్టు పోవు వాడు,  
 చదువు కొనుట రతడు నాన్న  
 జాబు లన్ని దాచు కొనును.

తెల్ల తావు లొక దస్తా  
 రెప్పించవె దాది రోత,  
 నాన్న ఉత్తరాలన్నియు  
 నేనె వ్రాసు సచ్చు నీకు.

అక్షరాలు నాకు వచ్చు  
 'అ' సుండియు 'ప ఫ' వరకు  
 నవ్వెద వేమిటి కమ్మా !  
 నాకు చేత గాదనేన ?

అద్దముగో రూపః కోష్ఠీ  
అచ్చు గ్రుద్ది సెట్లు వ్రాతు,  
చిక్కులేక విడి పడిగా  
చెక్కెద పెద్దక్షరాలు.

పూర్తిచేసి నాన్న లాగ  
పోట్టు వాని కెవ్వ నమ్మ,  
నాన్న లాగె నన్ను పిచ్చి  
వానిగ భావింప కమ్మ !

అగకుండ వచ్చి నేను  
అపుడే నీ కిచ్చి వేసి,  
చెప్పుచుందు ప్రక్కనుండి  
తప్పులు పోకుండ నీరు.

మంచి మంచి ఉత్తరాలు  
సంచిలోనె దాచుకొనును  
అమ్మా ! మన పోట్టువాని  
నమ్మరాదు ! నమ్మరాదు !!

## మ రా టీ క థ

ఎప్పుడూ పని యంచు  
తప్పు కొంటుంటావు  
కాదనక నేడైన  
కథ చెప్పవే అమ్మ :

అడు కొనుటకు నాకు  
అసక్తిగా లేదు  
మట్టు క్రమైను పైస  
మసకపడి పోయింది.

మేఘాలు గర్జించి  
మీద బడుతున్నాయి  
ముసురు యీదరగా  
కనిరి కొట్టుచు నుండె.

పీచుగు చడునని లోన  
 బిడెము బిడెముగ వుంది,  
 ఒడిలోనె చూర్చుందు  
 విడిచి పోవను నిన్ను.

కాదనక నేడైన  
 కథ చెప్పవే అమ్మ !

పీచు సంధ్రాలవల  
 దీవిలో నొక పుట్ట,  
 పుట్ట పై నొక మట్టి  
 చెట్టు వుంటుందనీ ;

మట్టి చెట్టుకు పెద్ద  
 లొట్ట లోగాపోగ  
 కోటలో మాయల మ  
 రాటి వుంటాడనీ;

కోడె త్రాచులు చుట్టు  
 కొనిన పంజర మనీ,  
 అందులో ఒక చిలుక  
 అతని ప్రాణమ్మనీ;

చిలుక ప్రాణము తీసి  
చెఱలోన పడియున్న  
రాకుమారిని గావ  
రాకుమారుడు వచ్చు.

కారు మేఘాలలో  
జోరు వర్షముతో  
వోర గుఱ్ఱము నెక్కి  
స్వారి చేస్తూ కుదురు:

చీమల్లు దూరసి  
చిట్టడవులను చాటి  
గండ భేరుండాలు  
గలి యరణ్యము గడిచి,

అతడు వెదకుచు వచ్చు  
ఆ రోజు నేటివలె  
నుండు నిజముగ దాని  
నూహించుకోగలను

కాదనక నేడైన  
తథ చెప్పవే అమ్మ!



వారు మేఘా లిట్లై  
 గర్జించు చున్నపుడు  
 మెరుపు మెరుపును కండ్లు  
 చిరత వారే వేసి,

తండ్రి చెవి యరిమించ  
 తన మీద ప్రాణాలు  
 పెట్టుకొని బాధతో  
 వొట్ట మూర్చుచు కుదులి.

ముక్కి పోయిన పాడు  
 మొక్క జొన్నలు తినెడి  
 రల్లి నప్పుడు తాను  
 తలచు కొనడా ? అమ్మ !

కాదనక నేడైన  
 కథ చెప్పవే అమ్మ !

ఆకాశమున ముప్పు  
 లావరించుచు నుండె  
 భీకరముగా చిమ్మ  
 చీకటులు క్రమిస్తవి.

పని పాటలను మాని  
 ప్రజలెల్ల మబ్బలను  
 చూర్ల క్రిందుగ పొంగి  
 చూచు చున్నా రదుగొ !

పుస్తకాలను వాచి  
 పెట్టి యుంచితి నమ్మ !  
 చదువు నే తర్వాత  
 చదువు కొందును లేవె.

'చదువు చదువు' నన్ను  
 చంప కే మా యమ్మ  
 నేను నాన్నంతై నె  
 నేర్చుకో గల నపుడె.

కాదనక నేడైన  
 కథ చెప్పవే అమ్మ !  
 ఎప్పుడూ పని అంచు  
 తప్పు కొంటుంటావు.

★

## బోటు ప్రికార్లు

నేను పెద్ద వాడనైతే  
దోనె నడుపు బెస్త నగుదు  
పేరు చాచి లంఠిలన్ని  
కోరి చూచి వస్తు నమ్మి !

నేను దోనె నడుపుచుండ  
స్నాన మీదు చున్న చాలు  
రండరు నను జూచి మిగుల  
అశ్చర్యము చెందవలయు.

నేను పెద్దవాడనైతే  
దోనె నడుపు బెస్త నగుదు.

రెల్లుగడ్డి పెరిగి వెన్న  
లెల్లగ లెగ పూచియుండు,  
పాల కడలి వోరె కనుల  
పండువ చేయుచు నుండును.

పారలు పారలు పేరి ఇసుక  
 పొత్తగుడ్డ మలచిపట్లు  
 ఎగిరి దానిపైన గండు  
 వేయుచుండ నెంతహాయి !

నేను పెద్దవాడినై  
 దోన నడవు బెస్త నగుదు.

వరద వచ్చి అలరేయున్న  
 బురద లంక లన్నిటిపై  
 పిట్ట తెన్నో ప్రాక్కు ముగ్గు  
 పెట్టిపట్లు ముచ్చటగా ;

వచ్చియరివ చేలగిట్ల  
 వుచ్చకాయ ఫలహారం  
 మొక్కచొన్న పాలకందె  
 మెక్కుచున్న కొలది రుచులు.

నేను పెద్దవాడినై తె  
 దోన నడవు బెస్త నగుదు

‘లే లే’ మ్మని మంచెపైన  
జూచి కాపు లరచి అరచి  
గిరగిర ‘వడి శిల’ ద్రిప్పగ  
పరుగులెత్తు పిరికి కాకి.

లంక ప్రక్క లోతు లోతు  
చింతె యిండు నంట చాల,  
ఊటనేల యిండు నంట  
చోద్యమెల్ల చూచి వత్తు.

నేను పెద్దవాడనై తె...

ఆకసమ్ము ముని మాపై  
కాకుంబి కేగు నపుడు  
అమ్మా ! నాకాక లంచు  
అన్న మడిగెదాను వచ్చి.

పట్టణా నికేగు నాన్న  
పని పాటల లోన మరిగి  
నిన్ను ఏదిలే నాన్నలాగి  
నేను పోవ నెచ్చటకును.

నేను పెద్దవాడనై తె...

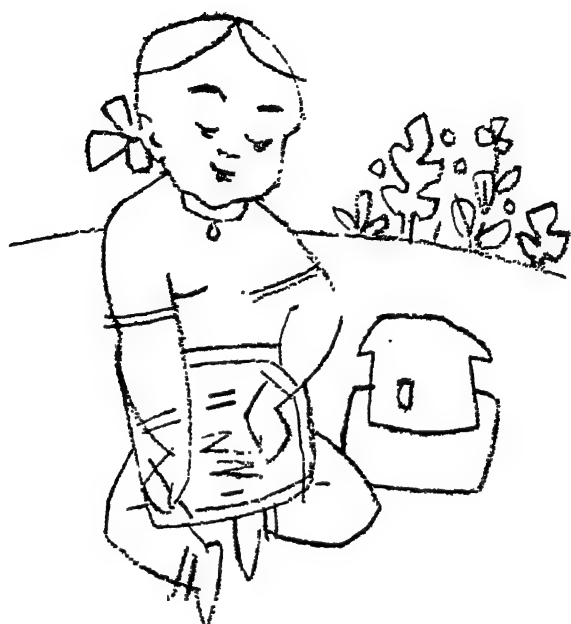
## అల్లరి చెల్లాయి

అమ్మ ! మన చెల్లాయి  
అల్లరి పిల్లేమె ?  
వివర మెరుగును వట్టి  
వెళ్లి బాగుల దేమె ?

పట్టి బెడ్డల పోసి  
చిట్టి పిడతలతోన  
వట్టిట్టి అన్నాలు  
వండి వడ్డించితే,

మే మంత అల్లాగె  
మెదల కుండా వుంటె,  
అన్నమని గబగబా  
మన్ను తింటుందేమె ?

అమ్మ ! మన చెల్లాయి ..



‘అ అ’ అని తెలుసు  
అక్షరాలను వ్రాసి  
విడు రొమ్మించేను  
విప్పులను చూస్తుంది,

తలక్రిందుగా త్రప్పి  
వలకపై బలకముర  
పిచ్చి గీతలు గీచి  
పాడు చేస్తున్నప్పుడు!

అమ్మ! మన చెల్లాయి...

అటలో మే మేదా  
‘అమ్మ’ ‘అమ్మ’ ను కొంటె  
నిజముగా నమ్మింది  
నీవు వచ్చా వండు,

అందరకు తెలుసు అది  
అమ్మ కాదని, కాని  
‘అమ్మేది ?’ అని చెల్లి  
అటు నిటూ చూస్తుంది.

అమ్మ! మన చెల్లాయి....



చంద్ర జామున పిల్ల  
అందరము పండుకొని  
'చందమామా ! రావె  
జాబిల్లి ! ర'మ్మంటె,

అది చూచి చెల్లాయి,  
'దిగిరాడెః' అంటుంది  
అందుకో వచ్చునని  
అనుకొంది కాబోలు

అమ్మ ! మన చెల్లాయి....

వీధిలో దీపికల  
బిసుబీబి చారల  
తార ప్రమ్యము హడ  
తనకు తెలియదు పైగ,

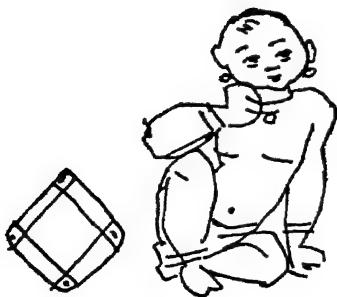
'పగలు చుక్కలు ఎందు  
కగుపించ' వని యిల్లె  
వెంట ప్రశ్నలు వేసి  
విసిగించి వేస్తుంది.

అమ్మ ! మన చెల్లాయి...

‘రాము’ అంటే మేము  
‘లాము’ అంటుం దేమే ?  
ఎంత చెప్పిన వినదు  
పంత మేమోకాని,

కనరుకొని నే నవును  
కను లెఱ్ఱి చేసిలే  
పరిహాస మవి పైగ  
‘పకవకా’ నవ్వింది

అమ్మ ! మన చెల్లాయి...





## వూరాము

పాపమని నేనేఁజు  
బడిలోతి పోవాలి :  
మీరేఁజు చొరలల్లె  
మ్రొంగి చూర్చుంటేను:

పాపమని...

కాళ్ళు చాపగ నీరు  
కడలి మెదలిగ నీరు,  
మేష్టారు గా రసలు  
మంచాడు కొదమ్మ.

పాపమని...

అట లొక్కటి కూడ  
అడు కోనివ్వరే  
ఎప్పుడును పాతాలె  
అప్ప జెప్పాలంట.

పాపమని...

‘కప్ప’ చాతము నిన్న  
తప్పు పోయిందంచు  
కొట్టి తొడపాశంబు  
పెట్టారు మేష్టారు.  
పాపమని...

‘పెళ్ళాయె అక్కాయి  
బళ్ళోకి రా’ దందు  
వలైతె నాకూను  
పెండ్లి చేయగ రాదొ?  
పాపమని...

అమ్మ ! నే బడికేగ  
నన్నయ్య నంపవె !  
ఇవ్వాళ నే పోను  
ఎప్పుడూ నేనే న?  
పాపమని

## ఆదివారము

అన్ని వారము లట్లు పరుగిడి  
ఆదివారము రాదే చకచక ?  
సోమవారము చూడ మెట్టుల  
చోడ్యముగ పరుగెత్తి వచ్చునా !

అన్ని వారములట్లు పరుగిడి  
ఆదివారము రాదే చకచక ?

కారు లెక్కియు సోమ మంగళ  
వారములు లెగి తిరిగి వచ్చును,  
వారు చూడగ యెప్పుడో నీల  
వారి సుతులై యుండి వచ్చును!

కారు లెక్కియు సోమ మంగళ  
వారములు లెగి తిరిగి వచ్చును.

అమ్మ ! రెలిసెనె తప్పకుండా  
 ఆదివారము పేదవారము,  
 కారు తెక్కగ లేక చల్లగ  
 కారి నడకనె వచ్చు పాపము :

అమ్మ ! రెలిసెనె తప్పకుండా  
 ఆదివారము పేదవారము.

చల్లచల్లగ వచ్చి శీఘ్రమే  
 వెళ్ళుచుండును ఆదివారము,  
 ఇంటి పనులను విద్దుకొనగా  
 వెంటనే చనుచెంచు నేమో !

చల్లచల్లగ వచ్చి శీఘ్రమే  
 వెళ్ళు చుండును ఆదివారము.

సోమవారము నడచి చల్లగ  
 ఆదివారము వడిగవస్తే !  
 హాయిగా ఎన్నెన్నో సెలవలు  
 అటలాడగ వచ్చు వెప్పుడు;

సోమవాతము నడచి చల్లగ  
 ఆదివారము వడిగ వస్తే !

అమ్మా !

కమ్మని వాడసలసు 'ఘమ  
ఘ'మ్మని పించెద, కొలనిలొ  
చిలు కెరటమునై నే నిను  
మరల మరల ముద్దాడెన్.

అమ్మా ! నే పిల్లగాలి  
రెమ్మెరనై విహరిస్తే !

చిటపట చినుకుల భాషల  
చెప్పెద చెవిలో గుసగుస,  
తట్టితలుగా నినుగని  
చిటి పొటి నవ్వులు నవ్వెద,

అమ్మా ! నే తొలకరిమే  
ఘమ్మై దివి విహరిస్తూ.





చుక్కల దృక్కులలో నిను  
చూచెద ఆకాశము నుండి,  
కొదమ చంద్ర కిరణమునై  
హృదయాబ్జముపై వ్రాలెద.

అమ్మా ! నే శరన్నిఁ  
ధమ్మయి నీ కగుపించక.

రలినై నీ కన్నులలో  
కల్పించెన మధుర జగతి,  
ఉలికి పడుచు లేచి నన్ను  
మెలకువలో కలయ జూడ.

అమ్మా ! నే మిణుగురునై  
చిమ్మ చీకటిని కలిసెద.

\*



## వీరగాథ

హిహించుకో అమ్మ !

హిహించు కోవే,

హిహించు కొంటు నీ

‘హూ’ కొట్టు చుండవే.

వర్ణించి చెప్పిరే

ఒడలు పులకించేటి

వీరగాఢసు నీకు

పనిపెంతు నీవు తొకటి:

అనగ ననగా ఒక్క

అతి ప్రమాదంబైన

దేశంబులో ఓయి

దేరి పోతున్నట్లు

లూహించుకొంటు నీ

‘హూ’ కొట్టుచుండవే !

మందసములో సేవు  
 ముందు పోతుంటావు,  
 గుఱ్ఱంబుపై నేను  
 గుసుకు తీస్తుంటాను,  
 మనిషి పురుగే లేని  
 మైదానముల గుండ  
 మనము పోగా పోగ  
 మసక బడి పోతుంది;  
 నేల చుప్పల తోడ  
 నిండి, బావురు మసును  
 అక్కడక్కడ కొన్ని  
 నక్క లఱచుచు సుండు,  
 కీచురాళ్ళకు చెవులు  
 'గింగు' రను చుంటాయి  
 'పేచు పే'చ ని గుండె  
 పీకు చుండును నీకు;

ఊహించు కొంటు నీ  
 'వూ' కొట్టుచుండవే.

'ఎటకేగు చుంటేమో  
 ఎరుగ కున్నా మనసు'  
 అంచు భయపడతావు  
 ఆడ దానివి కనుక;  
 'దీనికే నీ వింత  
 దిగులు పడతావేమో  
 'మనము' లేమట?' అంచు  
 మగ ధీరుడను కనుక;  
 ఇంతలో నీ పేదొ  
 వింత వెలుగుచు చూచి  
 చెవిలోన 'గురుగుసా'  
 చెప్ప బోవుచునుండ,  
 కొంద రేకలు పేస్తు  
 బండలను చే బూని  
 మొండి భూతాలెన్నో  
 దండెత్తి వచ్చిన

ట్రూహించు కొంటు నీ  
 'పూ' కొట్టు చుండవే.

భూతాలు చూడగా

దోయిలు మొత్తమ్ము

టారుకొని చీడలోన

మారి కూర్చుంటారు;

'గడ గడా' నీవేమొ

వడపతూ మీనాలో

ముక్కోటి దేవతల

మొక్కు కొంటుంటావు;

'భయమేటికమ్మ ! నీ

ప్రక్క నేనుంట' నని

దగ్గఱకు వచ్చి నే

పై ర్యంబు చెప్పిన

ఘ్రాహించుకొంటు నీ

'వూ' కొట్టుచుండవే.

'వచ్చినారా ? యింక

చచ్చెదరు మీ' రంచు

శూర కత్తిని దూసి

చూపింతు వారలకు;

'వద్దురా : నీవు నా  
 వద్దనే ఉంచరా :  
 దాబు : బాబూ !!' అంచు  
 బ్రతిమాలు చుంటావు:  
 'అగవే అమ్మ : న  
 న్నడ్డ గించకు, చారి  
 అంత దేల్చిన నా న  
 చెంత వని?' అంటూనె,  
 కాళ్ళతోనె రికాడు  
 కడలించి విడువగా  
 అగ మేఘాలలో.  
 అశ్వందె లేస్తుంది —  
 'అక బకా' గుడ్డంబు  
 చవుడు పిస్తుంటేను  
 దుమ్ము రేగుచు చారి  
 క్రమ్ముకొని పోతుంది:  
 భూతాలు నాపైకి  
 పరుగెత్తు కొస్తుంటే



‘హు’ మ్మంచునే నహం  
తమ్ముగా దూకిన

ట్లాహించుకొంటు నీ  
‘హు’ కొట్టుచుండవే.

పండు పై బడి ‘తళ  
త్తళ తళా’ మెరవంగ  
పిడిబాకు త్రిప్పుచును  
చెడుగుడాడిన యట్లు,  
చెంగు చెంగున యెగిరి  
రింగు రింగున తిరిగి  
తుక్కు తుక్కుగ నరికి  
ముక్క ముక్కలు చేతు—  
తలలు బంతుల రీతి  
‘గలగలా’ లేస్తుంటె  
కనులార ఆ పోరు  
కాంచగలవా ? అమ్మ !  
కత్తి టటన కొక్క  
కుత్తు కెగరగ, వేడి

పేడి నెత్తుట తాన  
 చూడి పోచును నెనుః  
 కండలును మొందెమును  
 కల్పిత రక్తంబు —  
 వల్లకా వట్టెద్దాఁ!  
 వర్ణింప లేనింక,

డిఁహించు కొంటు నీ  
 'పూ' కొట్టుచుంటివే.

'అంబయో! నాదిష్ట  
 హావచూరె' నని నీవు  
 బిక్కు మొగమున వెక్కి  
 వెక్కి యేడుస్తుండ,  
 గాయాల రక్తంబు  
 కారి పోవుచు నుండ  
 బాలవండ్రిని రీతి  
 ప్రత్యక్ష మౌతాను;  
 'అమ్మ యిప్పటికైన'  
 దనగ పరుగున వచ్చి

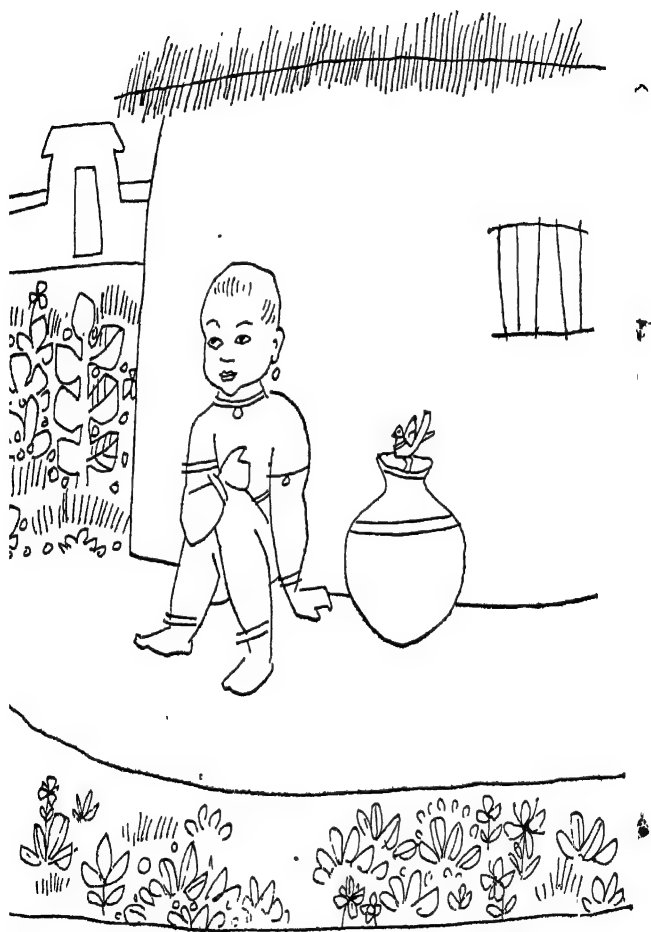
ఎత్తుకొని హృదయాన  
 హత్తు కొనెదవు నన్ను:  
 'నా బాబు లేకున్న  
 యేమౌదు నిపు' నంచు  
 ముద్దిచ్చి లోలోన  
 మురిసి పోతా వపుచు  
 'వీరమాత' ని విష్ట  
 వీగుచూ లోలోన  
 పులకించి యొన రెల్ల  
 పొంగి పోదువు నీవు

జరిపించుకొంటు నీ  
 'పూ' కొట్టుచుండవే.

వచ్చి అన్నయ్యతో  
 వర్జించి చెపుతుంచె  
 వట్టి కోత లివంచు  
 వాగుతాడను కొంట ?  
 'ఆమెదే జన్మ' అని  
 'అతడె పో నుత్తు' నంచు

ఊరు నాదొకటిగా  
 మారు మ్రోగునె అమ్మ !  
 'తిండి పోతా ! చిడ్డ  
 లుంవగా సరి యెవర ?  
 చూచి వాళ్ళబ్బాయి  
 సిగ్గు వచ్చు' సటంచు,  
 'వేయి' లేవదె ? నాడు  
 ప్రాణ స్నేహితు దతని  
 తిట్టి వాళ్ళమ్మ యిక  
 మొట్టి కాయలు వేయు.  
 ఎన్ని జరుగుట లేదె ?  
 ఇదిమాత్ర ములులేం  
 కాక తాళేయముగ  
 కలుగ కూడదె, చెప్పు ?





## క ట్టు క థ

నరుని కంటసె బడదు  
నా రాజ భవనమ్మ,  
చూచితే పై రెగిరి  
చుక్కలందున కరియె

నరుని కంటసె బడదు...

రంగారు బంగారు  
సింగారముల తోడ  
మెరిసి పోవును కనులె  
మిరు మిట్లు గొలువంగ.

అందులో ఒక రాజి  
ఆమె వీణా పాణి,  
ఆభరణములు గల్గి  
నా భవనమున వుండి.

రావమ్మ చెప్పెదను  
రాహస్యముగ సెకు  
ఇక్కడే, మనగోడ  
ప్రక్కనే వున్నదే

నరుసే రంగును బడమ...

పీడి సంక్రాలవల  
మేడలో నొక పూల  
పూడి చక్కని కన్న  
గాఢ నిద్రలో వుంది.

చెదరి పోయిన జుట్టు  
చేతిగాజులు, రెండు  
చెవుల పోగులు, కళ్ళు  
చెదరి పోవుచు నుండె.

మంత్రి దండము త్రిప్పి  
'మహంకాళి' అంటేను  
చూచుకో! త్రుళ్ళిపడి  
లేచి కూర్చుంటుంది.

సద్విధే ఆ పిల్ల  
 సవరత్నములు రాలు,  
 నాకు తప్పుక యింక  
 లోకులకు చెప్పిపడే.

రావమ్మ చెప్పెదను  
 రాహస్యముగ నీకు  
 ఇక్కడే మన గోన  
 ద్రుచ్చనే పున్నదే

నినున కంటను దనము...

జలము చెచ్చుట కీపు  
 కొలని కేగంగానె  
 మెల్లగా నేను నా  
 మేనలో చేరెదను.

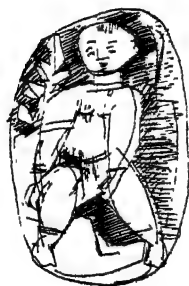
తోడ నెవ్వరును రా  
 కూడ దమ్మా మీరు  
 మన కుక్క 'చాకిని'  
 కొని పోదు నచ్చటకు ;



నరుని కంటను బడదు  
నా రాజ భవనమ్ము,  
చూచితే పై కెగిరి  
చుక్కలందున కలియు.

రావమ్మ చెప్పెదను  
రాహస్యముగ నీకు  
ఇక్కడే మస గోచ  
ప్రక్కనే ఉన్నదే

నరుని కంటను బడదు...



## చు క్క లు

ఏను గూకితె వీధిలోనికి  
నేను పోతే కోపగింతువు.  
చెక్క లేని చిన్న చుక్కలు  
ఎక్కడెక్కడి నుండి వచ్చెనో :

హాయిగా ఆకాశ వీధిలో  
ఆటలాడుచు నుండె చూచుము.  
వారలకు లేనిది చీకటి  
వచ్చె నేమిటి చెప్పవచ్చు :

ఏను గూకితె వీధిలోనికి  
నేను పోతే కోపగింతువు :

చెట్టు లెక్కెద నంచు మరినను  
కొట్ట వస్తేవి గాని మొన్నా,  
అంత ఎత్తున కెక్కిచుక్కలు  
గంతు లేయుల లేకటమ్మా :

అంత ఎత్తున కెక్కుటకు యె  
ట్లనుమతించునె వారిరల్లయు ?  
కాలు జారిస నేల బడునని  
ఏల చెప్పదు తల్లి వారికి ?

అమ్మ ! చెప్పవె ఆకనంబున  
'అమ్మ' వుండున అసలు వారికి ?

అమ్మ వుండే చిన్ని చుక్కల  
చిమ్మచీకటి దిరుగ నిచ్చునె ?  
మెక్కి మాటికి మాటికారస  
మెక్కి గంతులు వేయనిచ్చునె ?

వేడి నీటను స్నానమ రిచి  
వేళ కన్నము పెట్టి నీవలె,  
నీవు చెప్పిన యట్లై తథలను  
నీతు లెందుకు చెప్పకుండు ?

అమ్మవుంచే చిన్ని చుక్కల  
చిమ్మచీకటి దిరుగనిచ్చునె ?

## పేట్ట కథ

అమ్మా! మా బడికి పండు

అమ్మ గారు వచ్చారే

బంసపండులారెటవో

బడికియై పోయారట

అమ్మా! మా బడికి...

పండులమ్మ నిజముగానె

యెంలొ మంచి పమ్మ నన్ను

కొట్ట పసలు బలేలలే

పిట్టకథలు చెప్పుచుండే

అమ్మా! మా బడికి...

నూతిదిబ్బ మీద రెండు

తీతువ పిట్టలు గలవట,

చెట్టు మీద గూడు కట్టి

పెట్టుకొన్నవంట గుడ్లు.

పెంట్టిది రెక్కలను గట్టి  
 హొడుగుడు ప్రారంభించి  
 పున్నుడు తొరటవగానె  
 పిల్లలు చేసిందంట;

హోయ వోక్కనామి హ్రోష్టు  
 హోయి గహమి చేరగానె,  
 పెంపి పిట్ట మగనిసి గని  
 కంట నీరు పెట్టించుట;

'పిమే' మని మగవడుగిగః  
 'పిమని నే చెప్పుకొంటు ?  
 పెత్తనాలుచేసి యిపుడు  
 వచ్చిరుగిద యింటవైపు;

మిన్ను విరిగి శశిలే నా  
 కన్ను వారితేమోదుమి .  
 ఏ చేవుని పుచ్చానో  
 యింతవరకు నిలిచెగాని !

కన్నవారి చూపుచుండే  
 కన్ను చూచు చూచామెను  
 అని వలవల పెండ్ల మేప్పు  
 అన్నదంట పోయెట్టు;

'ఇంతగొప్పవ నేనెవ్వరే ?  
 ఇంతగ భయపడిన పిల్ల,  
 కాబ్బు పైకి చూపి నీవు  
 కన్న చూచుకొంటున్నది;

అంతగ పైబడిన నే  
 నంట రేల్చకుంటానా ?'  
 అని కాళ్ళను పైకి చూపి  
 ఆలసి నిద్రిర పుచ్చెను.

తెలతెల వారగి పక్షులు  
 తీరికగా లేచి చూచి  
 'ఎన్ని దమ్ములుతనవలెను  
 మిన్ను విరిగి పడుట' కనెను.

'కన్నవారి నెప్పుడు జేయి  
 కన్నుల కనిపెట్టి యుండు  
 కన్నతల్లి' అని మాకీ  
 కథ చెప్పెను పంతులమ్మ.

పంతులమ్మ చెప్పుచును  
 న్నంతనేపు నీవు నాన్న  
 కథలో నున్నట్లే నాకు  
 కన్నుల దొడ చ్చట్టినారు.

నిజముగ నాన్నారలేని  
 నిసిరాతిరి మనకు భయము  
 అందుకె నీప్రక్క చేరి  
 అంది యుండి పండుకొంటు.

అమ్మా ! మా బడికి పంతు  
 లమ్మగారు వచ్చారే  
 కొట్టదసలు బలే బలే  
 పిట్టకథలు చెప్పుతుందే

బి డ్డా !

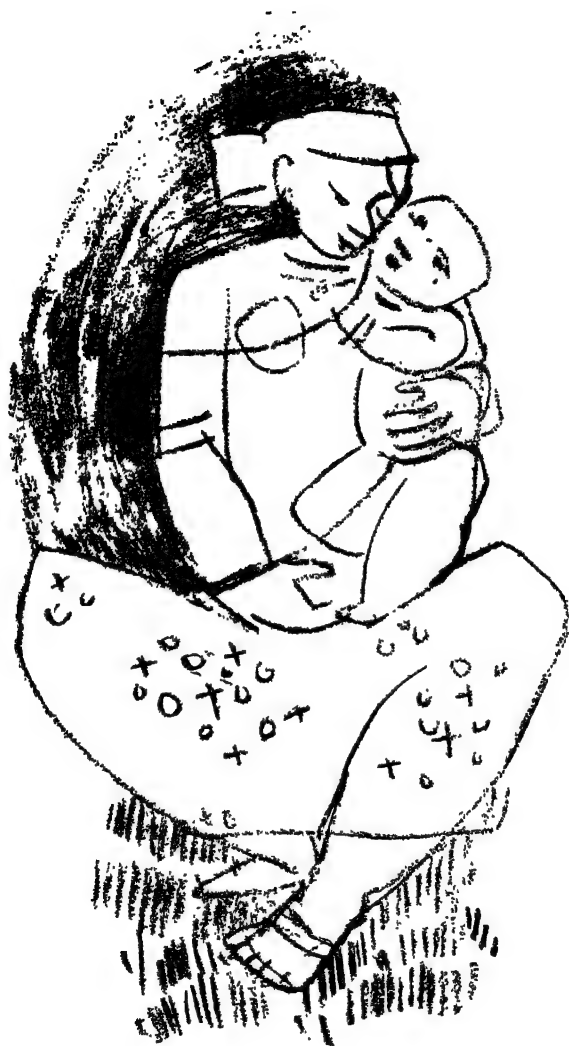
పచ్చని పైరులపై ఆర  
విచ్చిన మొగ్గల పైన  
ముచ్చటగా రంగులేల  
అచ్చుగ్రుద్ద బడెనొ తెలిసె,

అందమైన రంగు రంగు  
ఆట వస్తువులను కేగ.

పొంగే జలనిధి తరంగ  
భంగిమముల పొడగాంచిన  
పుడమి యెడద యేల పొంగి  
పులకించునొ నాకు తెలిసె,

నా పాటలకలరి నీవు  
నాట్యము చేస్తున్నప్పుడు.





పుప్పొడి వొన్నెల లోవల  
హిడిగిన మకరందమునకు  
ఫలముల మాఘర్య మేల  
కలిగెనొ నా చర్థమయ్యె,

తీయని తాయలములు నీ  
కీయగ నే తెచ్చినపుడు.

ప్రభారోచి ప్రభవించే  
పవనాంకూరము లెంతటి  
హాయిని గొని వచ్చునొ నా  
కవగత మైనది కన్నా :

వద్ద జేర్చుకొని నీ కొక  
ముద్దితి నవ్వించు నపుడు.

★

## ఓ దార్పు

చిఱునవ్వు లొలికించు  
చిన్నారి నీ కనులు  
కన్నీరు నింపుటకు  
కొరణం బేమిరా ?

చేతి వ్రేళ్ళతో సిరా  
చేసుకొనగా ముఖము  
మరకల్లుగని నిన్ను  
మురికి వాడని నార ?

చందమామ ముఖాన  
కందు గలదని వాని  
నంద హీనంబయ్యె  
నందురా వారు ?

చిఱునవ్వు లొలికించు ..

అటలాడుచు దుస్తు  
అను చించుకొంటి వని  
అందు తెవరైన నిను  
అంద హీనుండనిర ?

చీలి పోయిన మబ్బు  
పీలికలలోనుండి  
నవ్వే వసంతోద  
యము నేమనగ వచ్చు ?

చిఱునవ్వు లొలికించు...

తీయ తీయని తాయ  
లములు కోరెడ వంచు  
నిను దురాశా పరుం  
డని తిట్టరా ? బాబు !

నిన్నెత్తి ముద్దాడ  
నిరతంబు కోరేది  
మము బోగ్గ నింక యే  
మని పిల్లరో వారు ?

చిఱునవ్వు లొలికించు

## వా న రో జు

ఆరుబయటికి పోకు నా బం  
గారు తండ్రి ! ఆటలాడగ.

తాడిచెట్లదె చూడు ! రోదతో  
తలలు మిన్నును కొట్టుచున్నవి,  
మురికి రెక్కలు ముడిచి కాకులు  
చింత చెట్లకు చేరుకొన్నవి,

అంతకంతకు కారుమేఘము  
దొంతరులు దొంతరులు కట్టెను,  
చిమ్మచీకటి వడి తుపానదె  
క్రమ్మి వచ్చెడి తీరు నున్నది;

ఆరుబయటికి పోకు నా బం  
గారు తండ్రి ! ఆటలాడగ.

తల్లికంఠక పరుగు పైచీ  
 పిల్లవాని విభాస జలములు  
 నందు గొండుల తిరిగి వాలుకు  
 స్వారి చేయుచు పారుచున్నది;

కుప్పలెప్పులుగాగ గోమఱు  
 కప్ప లఱచుచు నుండె 'దెనదెన'  
 బక్కరైరుల వోరె నెఱ్ఱలు  
 దుక్కి మన్నుచు వచ్చుచున్నవి,

ఆరుబయటకు పోకు నా బం  
 గారు తిండ్రీ ! ఆలూపిగ.

పల్లె పడుచులు జలములను గొని  
 పరుగు పరుగున వచ్చుచుండిరి,  
 మేఘమాలలు జాగిలము లటు  
 వేగముగ పరుగెత్తు చున్నవి,

కొమ్మ కొమ్మలు చూచి చెట్టులు  
 కుమ్ములాడుచు నుండె గారచి,  
 నేల చిరిచిరి లాడు చున్నది  
 కాలు జారిస నేల బడుదువు,

ఆరుబయటికి పోకు నా బం  
గారు తండ్రీ! ఆటలాడగ.

‘హోరు’ మని సంద్రమ్ము సింహము  
ఓరుగా గర్జించు చున్నది,  
ఆవు ‘లంబా’ యంచు లేగల  
బేగి రమ్మని పిలుచు చున్నవి,

వీధి నెవ్వరు పురుగు నడచుట  
లేదు కను మదె ప్రొద్దు గ్రుంకెను,  
సిందె దీపము పెట్టి వచ్చెద  
ఎందు బోవకు మిందె యుండుము,

ఆరుబయటికి పోకు నా బం  
గారు తండ్రీ! ఆటలాడగ.

## పాపకాపురం

చిన్నారి మాపాప  
కెన్నెన్నియో ఊహ  
లింత లేదివుడె రస  
కంతయును తెలుసు.

చెక్క బొమ్మను చెచ్చి  
ప్రక్కలో వేసుకొని  
పాలిచ్చి మా పాప  
జోల పాటలు పాడు;

కాపురమ్మును దిద్దు  
కొను నాడు పాపాయి  
కడుపు చల్లగ సుతుల  
గని పెంచుకొను నేమి !

చిన్నారి మాపాప...





‘వాసు’ బావను పెండ్లి  
 చేసు కొమ్మంటేను  
 సిగ్గుతో తలవంచి  
 ‘చీ చీ’ నాకొద్ద నును :

‘రాము’ పేరును నోట  
 రాసీయ దెందుకో !  
 అతని జూచితె బైట  
 కగుపించ దిప్పుడే.

చిన్నారి మా పాప...

లక్క పిడతల తోడ  
 పాయసాన్నంబులను  
 వండ నలయదు అతిథు  
 లరుగు దెంచుచు నున్న :

పెద్దదై తన గృహము  
 దిద్దుకొను నపుడామె  
 ‘అన్నపూర్ణకు నుద్ది  
 యవునేమొ అవునేమొ ?

చిన్నారి మా పాప...

పాప ఊహలు క్రియా  
రూపంబు దాల్చిగా  
ఇంతు లందున మేలు  
బంతి యగుట నిజంబు ;

‘పూవు పుట్టంగానె  
తావి దాల్చి’ నటన్న  
సామెతను మా పాప  
సార్థక మొనరించు.

చిన్నారి మా పాప  
కెన్నెన్నియో ఊహ  
లింతలే దివుడె తన  
కంఠయును తెలుసు.

## ‘మా తృ దే వో భ వ’

చిన్ని నా బాబుపై  
ఎన్ని చెప్పిన మీరు,  
అతని దోషాలేవా  
అన్ని నే నెరుగుదును;

అతడు నా చిన్నారి  
యై ఉండగాను  
మంచిచెడ్డల విచా  
రించగా నేల ?

మంచి చెడ్డల పోల్చి  
యెంచితే నా కాత  
డెంత ప్రయతము డగునొ  
ఎట్లు తెలియును మీకు ?

అతడు నాలో భాగ  
మగుట నే దండించి  
నన్ను నే దండించు  
కొన్నట్లు భావించు.

నా వలన నా చిన్ని  
నాన్న కన్నుల గార్చు.  
హృది బదాబదలుగా  
ప్రిదిలి వాపోయెదను ;

‘ప్రేమించు వానికే  
దండించు నధికార’  
మందుకే సర్వాధి  
కారి నాతనిపైన.

## తీరని సంబంధము

ఏ అనంతాంబోధి

కేళ మెత్తియు నీవు

ఏరుకొంటివి నన్ను

కోరు కొంటివి తల్లి ?

తల్లి :

పసి తనమ్మందు వి

ప్పారు కొను నా హృదయ

కమలమున సౌరభము

వై తిరిగితివి నీవు.

కుసుమించు చున్న నా

మిసిమి రూపంబులో

నూనూగు వోలె నా

మేన మిన్నావురా !



నిష్ఠతో నే గొల్చు  
 ఇష్టదేవత చెంత  
 నిల్చి నా హృదయాన  
 కొల్చు కొంటిని నిన్ను.

అందాలు చిందు నా  
 ఆట వస్తువులలో  
 అన్ని నీ రూపు లై  
 అగుపించి నాయిరా !

పెక్కులేటికి నాదు  
 ప్రేమ జీవితములో  
 ఆశలన్నింట, మా  
 అమ్మ జీవితములో;

అణువణువులను రక్త  
 కణములన్నింట నా  
 జీవితములో నీవు  
 జీవించితివి నాన్న !



ఎనలేని విశ్వసం  
పద వైన నీవు నా  
కరము లందున చిక్కు  
కొని యుంటివిర ఇప్పుడు;

అన్న ! నీ ముఖము నే  
నవలోకనము చేయ  
అవ్యక్త మధుర భా  
వము లేవొ మొలకెత్తు.



## మ జ్ఞాత ల్లి

కోనేటి గట్టుపై  
కోటి కొమ్మలు చాచి  
నీడ నిచ్చుచు నున్న  
ఊడల్ల మజ్జీ!

పిట్ట బాలెంత తన  
పొట్టమేతకు బోవ  
బొట్టెలను ఉయ్యాల  
తొట్టి సూపిన యట్లు

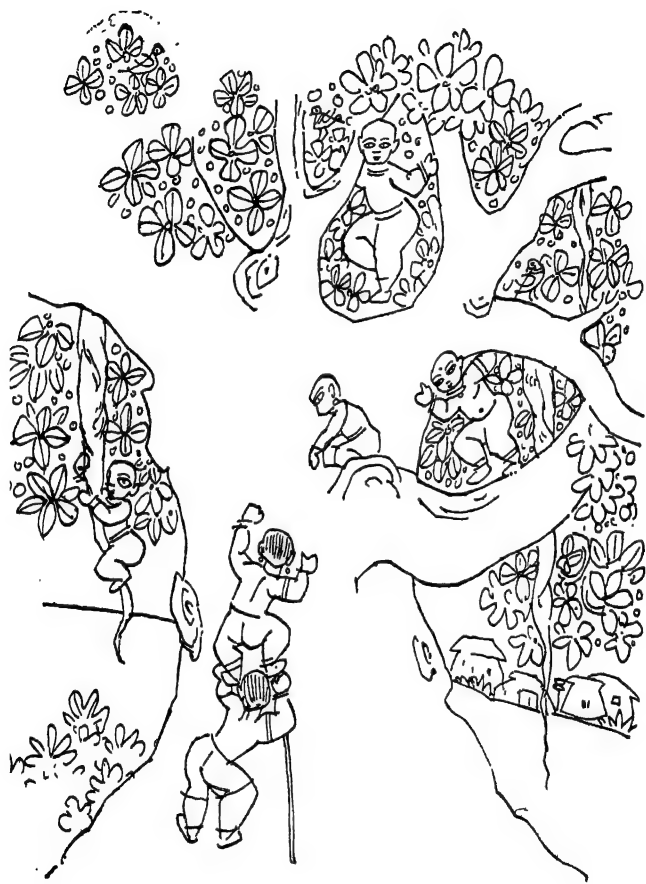
కొమ్మ లూపుచును ఆ  
కుల తోడ సంగీత  
మాల పించెదవు భా  
వా తీతముగ నీవు  
కోనేటి గట్టుపై...

పల్లెలో నున్నట్టి  
పిల్ల లందరు చేరి  
'డిఃడలం దూగెదరు  
ఉయ్యాల జంపాల'

వాలు కొమ్మల నెగిరి,  
వంచి గుఱ్ఱాలెక్కి  
'చల్ చలా' నీ పైన  
స్వారి చేతురు వారు  
కోనేటిగట్టుపె...

తాత తండ్రుల నుండి  
తరతరంబుల వారి  
బొమ్మరిళ్ళను కోతి  
కొమ్మచ్చు లాడిరట,

కల్ల కపటము లేని  
పిల్లవాండ్ర చరిత్ర  
శాశ్వతమ్ముగ నీలా  
శాసనమ్మయి నిలిచె  
కోనేటిగట్టుపె...



పీట్ట పాపలు పైన  
రెట్ట వేయుచునున్న  
దాలు రెండరొ త్రింద  
గోల చేసిన గాని,

కన్నతల్లి విధాన  
కలత జెందవు సుంత  
తల్లలకు తల్లివే  
మట్టిచ్చి నేవు !

కోనేటి గయపై  
కోటి కొమ్మలు చాచి  
నీడ నిచ్చుచునున్న  
ఊడల్ల మట్టి !

## పా ప ని ద్ర

పాపాయి కనులపై  
పరుగులెత్తెడి కునుకు  
లెవరంపి రెవరంపి  
రెటసుండి ఎటనుండి ?

అడవిలో శీతల

చ్చాయ లమరిన చోట  
మిణుగురుల కాంతిలో  
మెరసి పోయెడి తోట,

అందులో లే మొగ్గ  
లంపగా యీ నిద్ర  
ముద్దుపాపల కనుల  
ముద్దాడ వచ్చెనట.

నీదురించు పాపాయి  
అధరమున తొణు కాడు  
చిఱునవ్వు కెరటాల  
చిత్రించి నారెవరో ?

మంచులో జలక మా  
డిన సంధ్య స్వప్నాన,  
నింగిలో అపు డపుడె  
నిర్గ మించుచు నున్న,

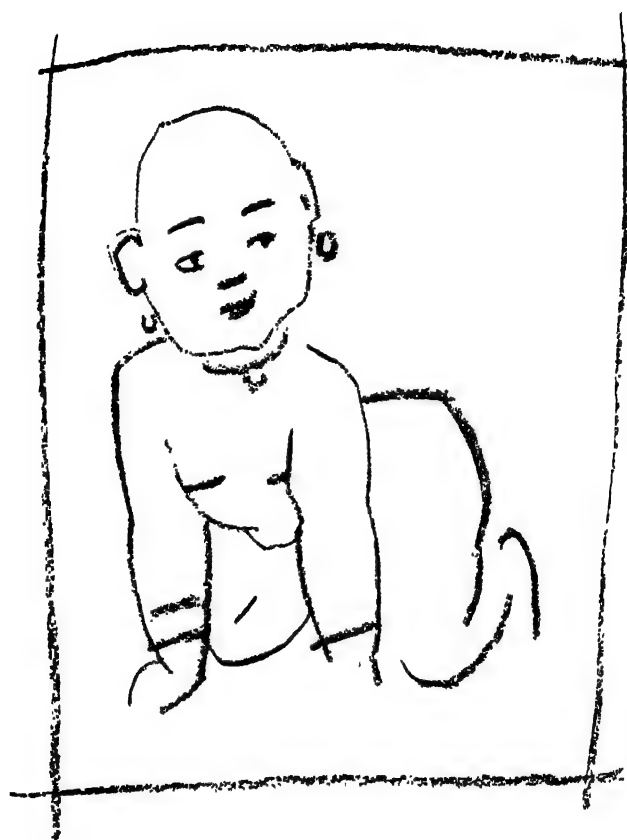
చంచత్ శరన్నేఘ  
పంచు లెల్లను చిదిమి  
నెలవంక తెలి కాంతి  
కిరణమ్ము తెచ్చెనట.

పసిడి మేనికి మెరుపు  
మిసమిసలు కల్పించి  
తీయగా పాపణ్ణి  
తీర్చి దిద్దిన చెవరో ?

అమ్మలో నవ యౌవ్వ  
నమ్ము తొణుకాడు నవు  
డామె హృద యాంత రాం  
తరము అందున దాగి,

పొంగి వచ్చే ముగ్ధ  
ప్రేమ రూపము దాల్చి  
పాపాయి మేనిపై  
పారాడ సాగెనట.





## ప సి భా వా లు

'చీచి' అని మన మతసి  
చీదరిస్తేను  
'కేలకిలా' అని నవ్వు  
లొబుక బోస్తాడు.

పలుకరిస్తే మారు  
పలుకనీ వాడు  
మనసులో తను తానె  
మాటాడు కొనును.

వస్తాడు వలె కండ  
లూరి ఉంటాడు  
నడువ జాలక తప్ప  
టడుగు వేస్తాడు.

పట్టుమని ఒక చిన్న  
వని చేతగాదు  
తీరికే లేకుండ  
తిరుగు తుంటాడు.

చూపులకు పసిగాయ  
చోద్య మేముచే  
బోసి తాతయ్య సా  
వాస మెప్పుడును.

లోక మేమైన తన  
కేకొదువ లేదు  
అమ్మ చల్లగ వుంటే  
అంతి యే చాలు.

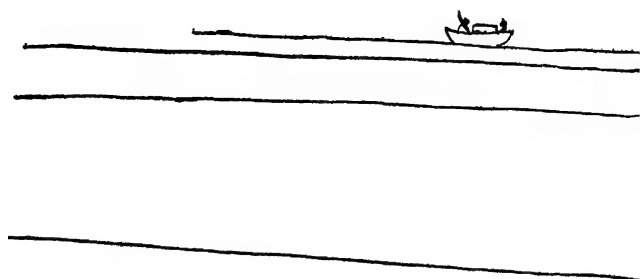
‘బాలు డీతం డని  
భావింప రాదు’  
అతని భావా లెవరి  
కర్థమే కావు.

## స ము ద్ర తీరాన

ఆడు కొంటున్నారు  
అందాల పాపల్లు ।  
అవధి దొరుకని గభీ  
రాంబుసిధి తీరాన.

కవ్వించి సంద్రంబు  
గర్జించు కొనుచుండ,  
నిర్మలం బగు నింగి  
నీలి నీడల క్రింద  
ఆడు కొంటున్నారు...

ముద్దుపాపల జూచి  
మురిసి పోయిన జలధి  
లక్ష గొంతుల తోడ  
లాలి పాటలు పాడ  
ఆడు కొంటున్నారు..



పుడక లాకులు తెచ్చి  
పడవేసి ఒక్కొక్కటి  
కడలిపై తేల 'నా  
పడవ నా పడ' వంచు

ఆడు కొంటున్నారు ..

కొంటె కెరటా లొచ్చి  
కొట్టి పోవుచు నుండ  
తడిచి మోములు ఊబ్బు  
కుడిచి గొల్ల నుచును

ఆడు కొంటున్నారు...

గులకరాలే తమకు  
గుత్త ధనముగ నెంచి  
వెదకి కొంచును మరల  
వెదజల్లు కొనుచును

ఆడు కొంటున్నారు...

కడలి గర్భము లోని  
బడబానలము రగిలి  
'బగ్గు' మని లోకాల  
బుగ్గి చేయుటె తెలియ

కాడు కొంటున్నారు...

★

## ప రి చ ర్య

ప్రాప్త పొడుపున నీపు  
ముష్టి లొరికించుచు  
బంగారు బంతివలె  
పరుగెత్తు కొచ్చావు

కావి రంగుల వలువ  
తట్టి పంపిన దెవరు ?

తల్లి నెను జూచుకొని  
ఉల్ల ముప్పొంగగా  
ఆరు బయటకు పోయి  
ఆడు కొంటున్నావు

కప్పించి లోలోన  
నవ్వింటు రెవరురా ?

పెల్లగా నీ వమ్మ  
మెడ కౌగలించుకొని  
ఆమె చెవిలో యేమి  
టర్థించు చున్నావు ?

పున్నమీ జాబిల్లి  
పండు తెమ్మంటివా ?

—

తల్లిఒడిలో నీవు  
తల దూర్చి నిదురింప  
మిన్ను తన వేవేల  
కన్నులను గనుచుండు.

గాలి నీ అందాల  
కాలి గజ్జెల రవళి  
తనివి తీరక మోసు  
కొని పోవుచున్నాడు.



బాల భానుని లేత  
బంగారు కిరణాలు  
లేత మేనికి పసిడి  
పూత పూయుచు నుండు;

నిదుర పోయెడి నిన్ను  
కదిలించగా లేక  
చూచి కన్నుల ప్రభా  
రోచి ముద్దిడి పోవు.

ఉదయ కాంతులతోడ  
నిదుర కన్నెలు వచ్చి  
కలలోని కొత్త లో  
కాల గొని పోయెదరు.

ప్రకృతి యంతయు నీకు  
పరిచర్య చేయ నీ  
మాత చెంగటను భూ  
మాత చల్లని ఒడిని  
వరుసగా వే యేండ్లు  
వర్ధిల్లు నా తండ్రి !

## పా ప యె త్తు లు

తలచుకొంటే పాప  
తక్షణంబే యెగిరి  
స్వర్గ సీమల లోన  
సంచరించును కాని —

రల్లి హృదయము లోన  
తల దూర్చి నిదురించు  
హాయి మరగిన ఆత  
డమ్మ నెట్టుల వీడు ?

భావ గర్భితముగా  
పలుక నేర్చియు పాప  
మాతృదేవత చెంత  
మౌన మెందుకొ తెలుస ?

అమ్మ పక్కెడి కమ్మ  
 కమ్మన్ని మాటలను  
 ఆరికించుటకు న  
 ట్లతడు మూగ నటించు —

వెల లేని సిరులతో  
 తుల రూగ గల పాప  
 తల్లి మ్రోలను పిచ్చి  
 పుల్లాయి వలె తిరుగు —

అమ్మ ప్రేమ ధనంబు  
 నర్థించి అత డట్లు  
 తిరుగు చుండును దిగం  
 బర భిక్షుకుని వోలె —

ఆనందమున తేలి  
 ఆడు చుండెడి పాప  
 ఏడ్చి బొబ్బలు పెట్టు  
 పెండుకో తెలిసెనా ?

చీలు నవ్వు పెరటాలు  
దొరలు చల్ల ని తల్ల  
ఎత్తి లాలింప నీ  
ఎత్తు వేసె నతండు —

స్వేచ్ఛగా ' నలవంక '   
సీమలో విహరించు  
నేర్పేరింగిన యాత  
దోర్పుతో నిట దిరుగు —

ఆనందమయి జనని  
ఆమె కౌగిట జిక్కు  
టంత కంటే స్వేచ్ఛ  
ఆనంద మేమి టిక ?



## పెడదారి

ఎంత దూరం ? ఎంత దూరం : ::

చెప్పు కొనవే నేడు మార్గము

తప్పుకొని నే పోయి వచ్చిన

దెంత దూరం ? ఎంత దూరం ? ?

కుఱ్ఱ వీ డెట కేగులే, యివి

కోత లను కొనుచుంటి వేమో ?

ఎంత దూరము పోతినో నీ

స్వాంతమున నూహించి యుండవు !

ఎంత దూరం ! ఎంతదూరం !!

వీధిలో కను గొంటి వేమో ?

కాదు కాదులె వీధి చాటితి ;

‘వాసు’ యింటికి పోతినా మరి ?

వారి యిల్లును దాటి పోయితి.

వరద నిందుగ హింగి వచ్చెన్  
 వగుకూడా దాటి పోయితి ;  
 తాచి తోవుల ఘీతి గొల్పెడి  
 చాటలం బుచి సడచి పోయితి

ఎంతమూరం ! ఎంతమూరం !!

తొంకిలం బడి చందెలం బడి  
 ఇంకపోయితి నింకపోయితి,  
 తలచుకొంటే యిప్పుడు గుండెలు  
 జలసిరించుచు నుండెనమ్మా !

ఎంతమూరం ! ఎంతమూరం !!

ఇట్టులే మరికొంత మూరము  
 ఇంక పోయితి నింకపోయితి,  
 పోవ పోవగ త్రోవ దప్పితి  
 పోయి నే నొక అడవి చిక్కితి

ఎంతమూరం ! ఎంతమూరం !!

అంతు తెలియని భీకరాటవి  
 నెంత తిరిగితి నెంత తిరిగితి !  
 ఎంత తిరిగిన నేమి లాభము ?  
 ఎవ్వరుండురు ? ఏది మార్గము ?

ఇంతలో నొక కొడమ సింగము  
గంతవేయుచు వచ్చుచున్నది,  
ఏమిచేయుదు సెంక చెప్పవే ?  
ఎక్కిరిని ఒక పేద్ద వృక్షము;

దానిపై నొక ఎలుగు బంటియు  
తావరంబట నుండె చూడుము,  
'వెనుక నుయ్యా ముందుగొయ్యా'  
ఎగిరి పోయెను ప్రాణ మప్పుడు.

ఇవిధముగా నుండినప్పుడు  
ఎవ్వరై నా యేమి చేతురు ?  
అమ్మ అమ్మా ! చెప్పకొనవే  
అసలు నే నెటు తిరిగి వస్తినో ?

వేకువనె గద్దించి పెద్దగ  
కేక వేస్తేవి గాదె అక్కను ?  
అప్పుడే నే తృళ్ళి వడితిని  
అమ్మ ! నాకల కరిగి పోయెను.





